



**Levanger kommune**  
Levangken tjielte

# Retningslinjer for trygt og godt skolemiljø



## INNHOOLD

|                                                          |    |
|----------------------------------------------------------|----|
| Innledning.....                                          | 3  |
| Retningslinjens innhold .....                            | 3  |
| Slik skaper vi et godt skolemiljø i Levangerskolen ..... | 5  |
| Forventninger til skolens ledelse .....                  | 5  |
| Forventninger til alle voksne .....                      | 5  |
| Forventninger til foreldre .....                         | 6  |
| Forventninger til elever .....                           | 6  |
| De fem delpliktene fra Opplæringslova .....              | 7  |
| Plikten til å følge med .....                            | 7  |
| Plikten til å gripe inn .....                            | 7  |
| Plikten til å melde fra.....                             | 7  |
| Plikten til å undersøke .....                            | 8  |
| Plikten til å sette inn tiltak.....                      | 8  |
| Litteratur.....                                          | 10 |

## INNLEDNING

Alle elever og foreldre i Levangerskolen skal møte voksne som har vilje, kompetanse og mot til å gjøre sitt ytterste for å skape et trygt skolemiljø. De skal oppleve å bli tatt på alvor når de har en bekymring.

Kommunens visjon er at Levanger er *Triveligst i Trøndelag*, og et av målene i kommuneplanens samfunnsdel er at *alle barn og ungdommer opplever en god start på livet og en trygg oppvekst*. Der står det videre at kommunen skal *sikre at barnehagebarn og elever er faglig og sosialt inkludert i trygge og helsefremmende fellesskap*.

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, inkludering, trivsel og læring. Dette er tydelig hjemlet i Opplæringslovas § 12-2. Levangerskolen skal være fri for alle former for krenkende atferd, og skolemiljøet skal være positivt for elevenes helse, trivsel og læring. I tillegg skal Levangerskolen lære barn og unge å mestre sitt eget liv, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Alle barn og unge er i en kontinuerlig læringsprosess i sosiale ferdigheter. Dermed må vi forvente at de vil gjøre feil og ta dumme valg som kan gå utover tryggheten og trivselen til omgivelsene sine. Nettopp derfor er det viktig at alle voksne som jobber i Levangerskolen er kompetente og trygge på hvordan man skal agere på kort og lang sikt når krenkelser oppstår. Denne retningslinjen skal være med på å sikre dette.

Elevene i Levanger skal være:

- Trygge på at voksne vil dem vel, ser dem og passer på
- Rause ved å inkludere alle, ta vare på hverandre og skolemiljøet sitt
- Modige ved å stå opp for seg selv, hjelpe andre og tørre å si sin mening

Dette dokumentet skal gi føringer for hvordan Levangerskolen skal arbeide for å skape et godt og trygt skolemiljø (j. fr. kap 12 i Opplæringslova), og håndtere krenkelser og mobbing. I dette arbeidet er det tre viktige forutsetninger:

- Skolene og skolefritidsordningene driver et aktivt og systematisk arbeid for å fremme et godt skolemiljø
- Alle som arbeider på skolen og i skolefritidsordningene har plikt til å følge med, gripe inn og varsle, og skolen har plikt til å undersøke og sette inn tiltak overfor krenkelser som oppstår
- Skolen og hjemmet har god kommunikasjon og godt samarbeid med fokus på barnets beste

Levanger, mai 2025

Torbjørn Morset Størseth

Enhetsleder grunnskole

## RETNINGSLINJENS INNHOLD

Den kommunale retningslinjen for trygt og godt skolemiljø i Levanger kommune er en overordnet retningslinje, som skal danne grunnlag for den enkelte skoles arbeid med sine retningslinjer. Den vil derfor være noe generell til tider, slik at den enkelte skole kan tilpasse hvordan man skal arbeide med dette området til sin egen virkelighet. På vesentlige områder vil den likevel være detaljert og konkret, og dermed innskrenke den enkelte skoles handlingsrom.

Retningslinjen vil i hovedsak deles inn i seks kapitler. Det første handler om hvordan vi skal skape gode klassemiljø, mens de fem neste følger av Opplæringslovas kap 12 sine fem delplikter for å oppfylle aktivitetsplikten til skolen i saker der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø:

- Plikten til å følge med
- Plikten til å gripe inn
- Plikten til å melde fra
- Plikten til å undersøke
- Plikten til å sette inn tiltak

De tre første delpliktene er både en personlig plikt for den enkelte voksne, og en systemisk plikt for skolen. De to siste delpliktene er plikter som skolen som organisasjon har. Disse er det rektors ansvar at skolen gjennomfører. Det betyr derimot ikke at det er rektor som skal utføre alle oppgaver knyttet til denne gjennomføringen. De tre personlige pliktene gjelder for alle som arbeider ved skolen. Det betyr at den gjelder for flere enn de som har skolens rektor som nærmeste leder. Andre som denne plikten også gjelder for, inkluderer:

- Renholdspersonale
- Vaktmester
- Helsesykepleier
- PPT-rådgivere
- Frivillige
- Læringer
- Studenter i praksis

Listen over er ikke uttømmende. Rektor har ansvar for at disse er kjent med denne plikten.

## SLIK SKAPER VI ET GODT SKOLEMILJØ I LEVANGERSKOLEN

Et godt skolemiljø skapes gjennom samarbeid, i felles forståelse og gjensidig respekt mellom, skolens ledelse, øvrige ansatte, foreldre og elever. Ingen av disse kan unndra seg sitt delte ansvar, men forventningene til de ulike aktørene vil variere ut fra modenhet og kompetanse.

Når både skolens ledelse, ansatte, foreldre og elever er gitt et ansvar for å skape et godt skolemiljø, så følger det også noen forventninger med dette ansvaret.

### FORVENTNINGER TIL SKOLENS LEDELSE

Det starter med god ledelse.

Ledelsen har et særlig ansvar for at det som er beskrevet i denne retningslinjen etterleves på sin skole. I det ligger det å jevnlig, og minst en gang i året, legge opp til både gjennomgang og diskusjoner om innholdet i denne retningslinjen. Det er også ledelsen sitt ansvar at alle som jobber ved skolen (inkludert nytilsatte), foreldre og elever er kjent med retningslinjen. Å ha ansvaret betyr ikke nødvendigvis å ha oppgaven, men det betyr å sikre at oppgaven blir gjennomført.

Ledelsen skal gå foran som et godt eksempel på forventet adferd overfor egne ansatte.

For øvrig gjelder punktet under, om forventninger til alle voksne, også for skolens ledelse.

### FORVENTNINGER TIL ALLE VOKSNE

Det er de voksne i skolen som har den viktigste rollen for å skape og ivareta et godt og trygt skolemiljø for alle. Derfor er det helt avgjørende at alle har en bevisst og profesjonell holdning til sin rolle og sitt ansvar. Alle voksne i skolen skal få lov til å være seg selv, og utnytte sine styrker i møte med elevene. Likevel vil det ofte være nødvendig at de voksne vurderer hvordan den enkelte eleven og de enkelte elevgruppene har behov for å bli møtt. Da kan det være nødvendig å tilpasse sin voksenrolle i møte med eleven(e). Dette er i tråd med en reflektert profesjonsutøvelse. De voksne skal alltid balansere varm omsorg med stram tydelighet. Den autoritative voksenrollen (Roland, 2021) skal prege de voksne sine profesjonelle verdier.

De voksne skal ta alle signaler fra elever, foreldre og andre om at noens skolemiljø ikke er trygt og godt på største alvor. De skal handle på slike signaler i henhold til punktene beskrevet i denne retningslinjen.

Et utvalg væremåter som er forenlig med god voksenadferd i skolen:

- Voksne korrigerer og grensesetter elever på en rolig og avbalansert måte
- Voksne benytter ikke sarkasme og er forsiktig med bruken av ironi i samtaler i klasserommet og med enkeltelever
- Voksne snakker positivt til og om elevene og klassen
- Voksne viser et vennlig ansikt, søker blikkontakt og viser at hen trives sammen med elevene
- Voksne viser interesse for elevenes liv utenfor skolen
- All inndeling av elever i par og grupper gjøres av voksne, og overlates ikke til elevene selv

For øvrig; Jens Bjørneboes ord fra 1962 gjelder fortsatt like mye (selv om vi i 2025 nok ville valgt andre adjektiver):

*Dette er lærerens egentlige fag: Å like elever. Å være glad i dem. Han skal være glad i pene barn og stygge barn, i flinke barn og dumme barn, i dovne*

*barn og flittige barn, i snille barn og i slemme barn. Det er hans métier. Og er han ikke glad i barn, da må han lære det. For selvfølgelig kan det læres, det som alt annet. (Hvordan kan man være lærer, hvis man ikke tror at alt kan læres?)*

Bjørneboe (1962)

De voksne skal gå foran som et godt eksempel på forventet adferd overfor elevene.

#### FORVENTNINGER TIL FORELDRE

Foreldrene er en svært viktig ressurs for at skolen klare å skape et godt og trygt skolemiljø. Det er foreldrene som kjenner sine barn best, og som er deres viktigste og nærmeste omsorgspersoner og påvirkningsagenter. Foreldrene har hovedansvaret for at barna deres utvikler positive og gode verdier og adferd. Det gjelder verdiene og adferden barna deres fremviser både hjemme og på skolen.

Selv om foreldrene sitt hovedansvar handler om egne barn, kan de ikke unndra seg ansvaret for å bidra til at andres barn har det bra på skolen. Derfor er det forventet at foreldrene klarer å være balanserte og reflekterte over for alle involverte barn, dersom det skulle oppstå uenigheter eller konflikter mellom elever.

Foreldrene skal gå foran som et godt eksempel på forventet adferd overfor egne og andres barn.

#### FORVENTNINGER TIL ELEVER

Alle elevene i Levangerskolen har forutsetninger for å bidra positivt til eget skolemiljø. Derimot må man stille ulike forventninger til de ut fra alder, modenhet og andre forutsetninger. Noen allmenngyldige forventninger finnes likevel.

Alle elevene i Levanger:

- Skal gjøre sitt beste for at medelevene sine har det trygt og godt på skolen
- Skal varsle voksne dersom de selv eller medelever ikke har det trygt og godt på skolen
- Skal følge de reglene som gjelder på skolen

Elevene skal gå foran som et godt eksempel på forventet adferd overfor andre elever. Alle elevene i Levangerskolen skal følge [kommunens felles skoleregler](#) og klassenes egne regler.

## DE FEM DELPLIKTENE FRA OPPLÆRINGSLOVA

### PLIKTEN TIL Å FØLGE MED

Denne plikten følger av Opplæringslovas §12-4 1. ledd. Den er utdypet av Utdanningsdirektoratet i [dette skrevet](#).

Skolen har et stort ansvar i å følge med på skolemiljøet på alle nivå; hele skolen, trinn, klasser og til den enkelte elev. Det er derfor viktig at man har et bredt spekter av ulike verktøy for å skaffe seg informasjon om hvordan skolemiljøet er.

For å oppfylle plikten til å følge med, skal hver enkelt skole i Levanger

- Utarbeide rutiner for inspeksjon som gjør at de som jobber ved skolen klarer å skaffe seg innsikt i skolemiljøet
- Kartlegge skolens områder som kan oppleves som ekstra utrygge, og hensynta dette i retningslinjene for inspeksjon. Dette skal gjøres i samråd med elevene (f.eks. via elevrådet).
- Utarbeide felles retningslinjer for gjennomføring av elevsamtaler og utviklingssamtaler der man undersøker hvordan skolemiljøet er for den enkelte elev, i klassen og for andre enkeltelever.
- Gjennomføre Spekter Forebygge på 3. – 10. trinn for å kartlegge alle elevenes opplevelse av skolemiljøet minst én gang i året.
- Utarbeide rutiner for hvordan skolen minst én gang i året går gjennom elevene sine for å identifisere hvem som er å anse som *særskilt sårbare*.
- Utarbeide rutiner for hvordan skolen skal følge ekstra godt med de elevene som er å anse som *særskilt sårbare*.

### PLIKTEN TIL Å GRIPE INN

Denne plikten følger av Opplæringslovas §12-4 1. ledd. Den er utdypet av Utdanningsdirektoratet i [dette skrevet](#).

Alle som jobber ved en skole, skal gripe inn i pågående krenkelser. Å identifisere en krenkelse er noen ganger enkelt, men andre ganger vanskelig. Det vil avhenge i stor grad av hva den voksne kjenner til fra før om de involverte elevene, i hvilken grad man kan identifisere og dermed gripe inn overfor mer skjulte krenkelser som for eksempel utestenging. Dersom en som jobber ved skolen er usikker på om det er en krenkelse som foregår, skal man med vennlig nysgjerrighet oppsøke situasjonen for å skaffe seg bedre innsikt.

Plikten til å gripe inn gjelder for alle voksne og overfor alle elever, og i alle situasjoner i skoletiden.

### PLIKTEN TIL Å MELDE FRA

Denne plikten følger av Opplæringslovas §12-4 2. ledd. Den er utdypet av Utdanningsdirektoratet i [dette skrevet](#).

Alle som jobber ved en skole, har plikt til å melde fra til rektor ved mistanke eller kjennskap til at noen ikke har et godt eller trygt skolemiljø. Rektor kan delegere til andre ved skolen å ta imot slike

meldinger, men rektor kan ikke delegere fra seg ansvaret for å ha oversikt over alle meldinger som kommer inn.

Terskelen for å melde fra til rektor skal være lav. Samtidig må det også være en terskel. Dette åpner for gråsoner og skjønnsvurderinger. Skolen må jevnlig samtale om dette, og komme frem til sin forståelse av hvilke hendelser og meldinger som skal meldes videre til rektor.

En melding om en mulig mistanke trenger ikke nødvendigvis å bli fulgt opp videre hvis den i seg selv ikke er bekymringsfull. Dersom rektor derimot får kjennskap til at flere voksne uavhengig av hverandre har gjort liknende observasjoner, så er det rektor som skal kunne se enkelthendelser som hver for seg ikke er bekymringsfulle, i en sammenheng som kan bli bekymringsfull.

Opplæringslovas §12-5 gir de som jobber ved skolen en skjerpet plikt til å melde fra, dersom en ansatt krenker en elev. Dette er utdypet av Utdanningsdirektoratet i [dette skrivet](#). Ved slike mistanker skal rektor varsles straks. I disse tilfeller innebærer «straks», ikke lenger enn til neste pause eller friminutt. Dersom noen får mistanke om at noen i skolens ledelse krenker en elev, skal skoleeier varsles straks. For Levanger kommune vil det si enhetsleder grunnskole.

### PLIKTEN TIL Å UNDERSØKE

Denne plikten følger av Opplæringslovas §12-4 2. ledd. Den er utdypet av Utdanningsdirektoratet i [dette skrivet](#).

Dersom skolen blir kjent med at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller får en mistanke om dette, så skal skolen iverksette undersøkelser for å opplyse saken så godt som mulig. Det er rektor som har ansvar for at plikten til å undersøke blir oppfylt, men det er ikke rektor som nødvendigvis skal gjennomføre undersøkelsene. Skolen vurderer i hvert tilfelle hvem som er i best posisjon til dette, men utgangspunktet bør være at den som har den næreste relasjonen til eleven(e) bør være den som gjennomfører samtaler og andre undersøkelser.

Når skolen har gjennomført de undersøkelsene man har planlagt, må disse analyseres grundig. Ledelsen bør være med på en slik analyse, og den bør ikke bli gjennomført av kun én person. På bakgrunn av analysen av de gjennomførte undersøkelsene beslutter rektor om det er behov for å utarbeide en tiltaksplan.

### PLIKTEN TIL Å SETTE INN TILTAK

Denne plikten følger av Opplæringslovas §12-4 3. ledd. Den er utdypet av Utdanningsdirektoratet i [dette skrivet](#).

Det er rektor som har ansvar for at det skrives en tiltaksplan. Alle tiltaksplaner skal skrives i gjeldende mal i Elements. Tiltaksplanen skal inneholde følgende momenter:

- Hvilke problem tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

I tillegg skal det legges til grunn en «barnets-beste-vurdering» før tiltaksplanen fastsettes.

Skolen utarbeider et forslag til tiltaksplan, som legges frem for eleven og foreldrene. Skolen vurderer innspillene som kommer inn før de lander på en endelig tiltaksplan. Særlig elevens innspill skal veie

sterkt før endelig plan fastsettes, og disse innspillene vil bli en vesentlig del av planens «barnets-beste-vurdering».

Planen skal evalueres etter en gitt tid. Hvor lang tid, kan variere. Det er viktig at det går lenge nok til at tiltakene kan få virke nok til å ha den tilsiktede effekten. Samtidig som det er viktig at det ikke går for lang tid uten at man undersøker om planen har hatt nettopp denne effekten. I et evalueringsmøte deltar typisk rektor, kontaktlærer, foreldre og elev. Andre relevante deltakere vurderes for hver gang. Rektor leder møtet og en annen ansatt skriver referat. Dersom eleven selv ikke ønsker å delta bør kontaktlærer, eller en ansatt eleven har tiltro til, ha hatt en samtale med eleven i forkant av møtet om opplevelsen av skolemiljøet og om tiltaksplanen. Unntaksvis kan elevens stemme hentes inn av foreldrene.

Et evalueringsmøte har typisk tre mulige utfall.

1. Situasjonen til eleven har bedret seg nok til at man er enige om at skolemiljøet er trygt og godt nok, og tiltaksplanen avsluttes.
2. Situasjonen til eleven har ikke bedret seg nok til at man er enige om at skolemiljøet er trygt og godt nok, og tiltaksplanen videreføres.
3. Situasjonen til eleven har ikke bedret seg nok til at man er enige om at skolemiljøet er trygt og godt nok, og tiltaksplanen revideres.

Gitt konklusjon 2, så lages en ny, men likelydende tiltaksplan. Gitt konklusjon 3, så utarbeider skolen et nytt forslag til tiltaksplan som foreldre og elev igjen uttaler seg om, før ny endelig plan iverksettes. Inntil ny tiltaksplan er på plass, gjelder den forrige.

## LITTERATUR

Bjørneboe, J. (1962). *Læreren og eleven. I: Bokverket «Veien til fremtiden» bind 1 – Grunnskolen* (s.732-744). Norske Oppslagsverker AS.

Opplæringslova. (2024). *Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa* (LOV-2023-06-09-30). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2023-06-09-30>

Roland, P. (2021). *Den autoritative voksenrollen i barnehage og skole*. Cappelen Damm